

Ons Genootschap groeit, niet alleen in aantal leden. Er komen steeds meer activiteiten en daardoor wordt het ook steeds moeilijker een jaarverslag te schrijven. Dit keer hebben we een oproep gedaan aan werkgroepen en regio's een bijdrage aan het jaarverslag te leveren. De rijke oogst leest u hier. We beginnen met een activiteit ver van huis, maar misschien daarom juist extra belangrijk.

#### **De Huiskamer van de Lage Landen: een vaste waarde**

De Huiskamer in Santiago de Compostela startte in 2013. Dat was nog een echt pilot jaar, in 2014 kon je al bijna spreken van een vaste waarde.

Zo bezochten het eerste jaar 1508 pelgrims de Huiskamer, in 2014 waren dat er al 2398 onder wie 150 Vlamingen. Hierbij zijn niet de 'terugkomers' meegerekend. Pelgrims die de Huiskamer zo waarderen dat ze nog een of meerdere keren terugkomen voor een praatje en een kop koffie onder het motto: hé, hé eindelijk weer eens Nederlands praten. Veel mensen kunnen hun verhaal het best in hun eigen taal kwijt.

Deze bezoekersaantallen geven wel aan hoe de Huiskamer in zo'n korte tijd wordt gewaardeerd. Dat is vooral te danken aan de inzet van de gastheren en gastvrouwen, die het bij tijd en wijle erg druk hadden, maar waar de pelgrims erg blij mee waren.

In 2014 hebben zich in totaal 3100 Nederlandse pelgrims bij het Pelgrimsbureau gemeld om hun compostela op te halen. Dit aantal strekt zich uit over een heel jaar, terwijl de Huiskamer van mei tot half oktober open is. We kunnen dus concluderen dat de meeste Nederlandse pelgrims de weg naar de Huiskamer hebben gevonden. Dat is ook niet zo verwonderlijk. Moesten we in 2013 nog een ruimte huren op ongeveer 800 m van de kathedraal, in 2014 vonden we gastvrij onderdak op de eerste verdieping van het Pelgrimsbureau.

Onze gastheren en gastvrouwen hoorden ook regelmatig dat pelgrims uit andere landen jaloers zijn op ons initiatief.

#### *Herdenking MH 17*

De Huiskamer stond ook in het teken van rouw vanwege het neerstorten van vliegtuig MH17. Op de zondag na de ramp werd een speciale herdenkingsdienst gehouden in een kapel in de Kathedraal. De gastheer en de gastvrouw van de Huiskamer werden daarbij betrokken. Teksten werden in het Nederlands voorgelezen en op het altaar hingen Nederlandse vlaggen. In een volle kapel werd een rustige, sfeervolle en troostrijke dienst gehouden. Na de dienst is een aantal Nederlanders mee naar de Huiskamer gegaan. Koffie heet bij ons niet voor niets 'een bakkie troost'. Ook in 2015 is de Huiskamer van de Lage Landen weer in het Pelgrimsbureau in Santiago gevestigd. We streven naar nog meer bekendheid bij de Nederlandse en Belgische pelgrims. Een actiepoint waar de komende tijd hard aan wordt gewerkt.

#### **Bestuur**

Ons Genootschap draait voor een groot deel op een kleine tweehonderd vrijwilligers van wie velen zich al jaren belangeloos inzetten. Ook het bestuur bestaat uit vrijwilligers die het afgelopen jaar allen actief bleven: Joost Bol (voorzitter), Daniëlle Lokin (vicevoorzitter) André Brouwer (secretaris), Jan Kousemaker (penningmeester) en de leden Henk van Dam, Lidwien Meijer, Toine van Moorsel, Monique Walrave en Sjaak van der Worp. Ex-bestuurslid Paul Mandigers trad wegens drukke werkzaamheden af als voorzitter van de commissie Wetenschap. Hij werd opgevolgd door Daniëlle Lokin. Het bestuur kwam in 2014 zeven keer in vergadering bijeen. Vijf keer in Utrecht en twee keer op locatie (Gouda en Roermond) voorafgaand aan de landelijke bijeenkomsten. De bestuursleden waren ook regelmatig aanwezig op bijeenkomsten van regio's en werkgroepen. Er waren speciale bijeenkomsten voor informanten en regiocontactpersonen.

En over vrijwilligers gesproken. In 2014 werd het *Handboek vrijwilligers* vastgesteld, hieraan was door een werkgroep onder leiding van Lidwien Meijer gewerkt. Voor leden die zich op bijzondere wijze voor het Genootschap hebben ingezet, werd een pelgrimsinsigne geïntroduceerd.

#### **Verslag penningmeester**

Het financieel jaar 2014 is afgesloten met een licht positief resultaat, conform de begroting. Als gevolg hiervan is de vermogenspositie van onze vereniging vrijwel niet gemuteerd en blijft deze uitermate gezond. Het vrije vermogen is afgenomen ten gunste van de bestemmingsreserves. De baten zijn hoger uitgekomen dan begroot. Dit is te danken aan het feit dat de groei van het aantal leden groter was dan verwacht en het bedrag aan contributies dus hoger is dan begroot. We zien een afvlakking van de groei. Het aantal leden groeit nog wel, maar minder snel dan voorheen. Tekenen laten vermoeden dat het ledenaantal zich rond 15.000 zal stabiliseren. Het aantal nieuwe leden (exclusief inwonende leden) is ongeveer 300 lager dan over 2013. Dit wordt voor een gedeelte veroorzaakt door een verschuiving van inschrijvingen van 2014 naar 2013. Ongeveer 200 inschrijvingen zijn als gevolg van de automatisering twee maanden eerder verwerkt. Het aantal leden op 31 december was 12.641.

De lasten zijn in hun algemeenheid binnen de begroting gebleven. De administratie- en bureaunkosten zijn hoger uitgekomen dan begroot als gevolg van de extra werkzaamheden in het kader van de introductie van de webwinkel en ledenadministratie. Verder is een aantal computers gekocht die rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht zijn. Daarenboven is er een grotere vraag voor ondersteuning door het secretariaat. In 2014 zijn de laatste aanpassingen aan de website/winkel gepleegd. Deze kosten zijn volledig ten laste van het resultaat geboekt. Dankzij de andere locatie van de Huiskamer (gebouw Pelgrimsbureau) zijn deze kosten lager dan vorig jaar.

#### **Contributie niet verhoogd**

Gezien de gezonde vermogenspositie heeft het bestuur voorgesteld de contributie voor 2015 niet te verhogen. De algemene ledenvergadering heeft hier op 8 november in Roermond mee ingestemd.

## In Memoriam

Gewoonlijk zijn we terughoudend in het opnemen van overlijdensberichten, maar voor een erelid maken we een uitzondering. Op 2 mei overleed Jacobus van der Werff (1922-2014). Hij was de eerste penningmeester van ons Genootschap.

## Impressie voorjaarsbijeenkomst Gouda

Meer dan 750 mensen bezochten op 15 maart de voorjaarsbijeenkomst in de Sint-Janskerk in Gouda, de grootste kerk van Nederland.

De regio Rotterdam had een gevarieerd programma samengesteld. Lezingen over kunst langs de Camino, Erasmus. Een audiotour langs de fraaie gebrandschilderde ramen, een toneelvoorstelling. Workshops over wandelen, verhalen vertellen en het maken van schetsen onderweg. Jos van Kersbergen vertelde over zijn tocht van Gouda via Santiago naar Rome. Dick de Boer hield een lezing over zijn boek *Emo's reis*. Clemens Sweerman lichtte zijn nieuwe fietsroute toe van Burgos naar Valencia in de sporen van El Cid.

Arnoud Houben deed voor een gehoor van ongeveer tweehonderd mensen op enthousiast Vlaamse wijze verslag over zijn tocht met de camera naar Santiago. Hij liet zien hoe je in je eentje – zonder cameraploeg- toch indrukwekkende interviews kunt maken.

Aan het eind van de dag kregen ongeveer 180 pelgrims die dit jaar vertrekken van voorzitter Joost Bol een eerste stempel in hun paspoort. Daarna maakten zij een rondgang door de kerk begeleid door ons koor El Orfeón.

## Impressie najaarsbijeenkomst Roermond: pelgrimeren door Limburg

De vrees dat het wel eens stil kon worden als we landelijke bijeenkomsten wat meer in de perifere regio's van ons land organiseren, bleek ongegrond. Meer dan 600 mensen kwamen op de najaarsbijeenkomst in Roermond af. De regio Limburg had er een afwisselend programma van gemaakt met boeiende lezingen en workshops. Van *Wat bezielt een mens een voetreis te maken?* tot *Hoe bouw ik een Jacobuskapel?* Verder waren er stadswandelingen, een drukbezochte informatiemarkt en de Limburgse wijnen ontbraken evenmin.

Filosoof en schrijver Govert Derix opende de dag met zijn lezing: *Het geschenk van Compostela*.

Tijdens de algemene ledenvergadering bood Bas Brouwer het bestuur zijn kroniek aan, waarin de geschiedenis van ons Genootschap is te lezen, geïllustreerd met originele documenten. Dit 'groeidocument' wordt nog steeds aangevuld. De digitale versie staat op de website [www.santiago.nl/geschiedenis-van-het-genootschap](http://www.santiago.nl/geschiedenis-van-het-genootschap)

Leo Jacobs presenteerde het boek *Verder onderweg*, een bloemlezing uit het werk van zijn in 2013 overleden vriend Jeroen Gooskens.

Klaas Mors presenteerde de nieuwe routegids *Vézelay*.

## Werkgroep Pelgrimsweg Vézelay

Voor Nederlandse en Vlaamse pelgrims te voet is *De weg van Vézelay* een schakel in de enige route die van huis uit tot Santiago in Nederlandstalige gidsen beschreven is. Deze wordt dan ook door veel Nederlandstalige pelgrims gevolgd.

De Nederlandse vertaling van de 'Historische weg' van Vézelay naar Saint-Jean-Pied-de-Port van het echtpaar Chassain bracht tot voor kort de pelgrims naar de voet van de Pyreneeën. Met het verdwijnen van de gids van Chassain dreigde een gat te ontstaan in die route. Voor Franstaligen is dat hiaat inmiddels opgevuld door verschillende Franse genootschappen, die de route bewegwijzeren, onderhouden en de routebeschrijvingen en gps-tracks maken en op hun websites zetten.

Op initiatief van Arno Cuppen (coördinatie vertaalwerk, publiciteit) vormde zich spontaan een groepje met als doel het maken van een nieuwe Nederlandstalige gids op basis van de informatie die de Franse Genootschappen leveren. Pas later werd dit een 'officiële' werkgroep. Naast Arno waren dat:

Klaas Mors (eindredactie, drukklaar maken), Han Lasance (tracks, bijhouden werkgroepwebpagina) en Wobien Doyer (kaartjes, hoogteprofielen). Bijzonder is dat de werkgroep nooit vergaderd heeft. Alles ging per e-mail en dat 'liep als een trein'. Ook had geen van de leden van de werkgroep de route ooit gelopen. Alle informatie was gebaseerd op de gegevens van de Franse genootschappen, zowel schriftelijk als gps-tracks op de websites. De werkgroep heeft de tracks in veel gevallen verbeterd, nauwkeuriger gemaakt en bij afwijkingen tussen track en routetekst de track aangepast. Ook heeft de werkgroep de teksten vertaald in het Nederlands en daar kaartjes en hoogteprofielen bij gemaakt.

Resultaat: twee Nederlandstalige gidsen:

- Pelgrimsweg Vézelay variant over Nevers (verschenen 3 november 2014)
- Pelgrimsweg Vézelay variant over Bourges (verschenen 10 januari 2015)

#### *Achtergrondinformatie*

De werkgroep heeft al een nieuw plan opgevat: een aanvullend boekje maken met achtergrondinformatie over de route. Op dit moment bevatten de gidsen niet of nauwelijks informatie over wat er onderweg te zien is. Het is niet de bedoeling dit soort informatie in de gidsen zelf op te nemen, die zouden dan steeds dikker worden.

Voor meer informatie: [www.santiago.nl/vezelay](http://www.santiago.nl/vezelay)

#### **Boekpresentatie Santiago: de apostel en zijn mirakelen**

Een bijzondere bijeenkomst vond plaats op 25 juli, de naamdag van onze Apostel. Voor een afgeladen Janskerk in Utrecht (meer dan 200 aanwezigen) presenteerde ons erelid Mireille Madou haar nieuwe boek: *Santiago de apostel en zijn mirakelen*. Hierin zijn een kleine veertig mirakelen uit de beroemde *Codex Calixtinus* voor het eerst integraal in het Nederlands vertaald en door Mireille voorzien van commentaar.

Mede door medewerking van de regio's Utrecht en Midden-Nederland werd het een bijzonder feestelijke avond. Ons koor *El Orfeón Jacobeo* zong enkele toepasselijke liederen, onder andere *Dum Pater Familias* (uit de Codex). Mireille hield een lichtvoetige causerie over de mirakelen waarna 'manager' Daniëlle Lokin haar het eerste exemplaar aanbood.

Tijdens het Café Saint-Jacques was er gelegenheid het boek voor een gereduceerde prijs te kopen. De uitgever was binnen de kortste keren door zijn voorraad heen en Mireille had een 'lam handje' van het signeren.

#### **Jacobsstaf**

Na het prachtige nummer 100 in december 2013 bracht de redactie in 2014 met veel energie weer vier nummers uit, waarvan het laatste 80 pagina's telde en een groot thema bevatte: Heiligen. Het versturen van het nummer verliep minder voorspoedig. Door een technische fout raakten enkele adressenbestanden door elkaar met als gevolg dat een groot aantal mensen geen Jacobsstaf kregen en andere juist een dubbel exemplaar. Wellicht voelden de heiligen zich met te weinig respect behandeld en was dit hun wraak.

Karin Feenstra en Hein Dik verlieten de redactie; Harry Keijsers trad toe. De redacteurs streven ernaar in elk nummer steeds een eigen bijdrage te leveren. Dit geeft Jacobsstaf een consistente redactionele sfeer. Daarnaast is de redactie blij met de stijgende kwaliteit van ingezonden bijdragen. Het redactionele concept steunt op regelmatig terugkerende series (Cinema Camino, Pelgrimeren als beroep, Herbergen, Jacobalia, etc.), een verscheidenheid aan redactionele vormen, luchtige bijdragen als de puzzel en Sylvie, en bijdragen van lezers, waaronder de populaire serie Mijn Caminolied. Jacobsstaf blijft aandacht geven aan het verenigingsaspect door de agenda, de column van de voorzitter en het onvolprezen compostelaregister.

#### **Ultreia en Nieuwsflits**

De elektronische nieuwsbrief Ultréia kwam twaalf keer uit.

De Nieuwsflits voor de vrijwilligers werd dit jaar geïntroduceerd en verscheen tien keer.

Opvallend is dat veel leden de maandelijkse e-mail met de link naar Ultréia gebruiken om vragen te stellen die niets met Ultréia te maken hebben.

- Ik ben verhuisd, ik wil opzeggen.
  - Als fietser moet je bijna dagelijks je wasje doen, maar op veel Spaanse campings zijn geen drogers, kan het Genootschap daar niets aan doen?
  - Ik denk erover te gaan pelgrimeren. Hoe moet ik dat aanpakken?
- Om die reden worden er slechts bij hoge uitzondering e-mails aan alle leden verstuurd.

### **Eerste bijeenkomst Camino Academie succes**

*Bestaat er een cyberpelgrim?*

*Wat is het succes van de caminonisering?*

*Zijn er overeenkomsten tussen de hadj van de moslim en de christelijke pelgrimages?*

*Kon je op een regenachtige middeleeuwse dag dit boekje lezen en toch een afaat krijgen?*

*Wat is een echte pelgrim?*

*Kun je nog wel 'loslaten' met al die social media?*

Over deze en veel andere vragen bogen zich ruim honderd pelgrims en wetenschappers tijdens de eerste bijeenkomst van de Camino Academie op 11 december in museum Catharijneconvent in Utrecht. Thema: Pelgrims Verhalen. Het verslag van de pelgrim stond centraal, van een oud Latijns handschrift uit de vierde eeuw tot en met de moderne social media.

De organisatie had een boeiend programma samengesteld met steeds een 'setje' van twee lezingen die een contrast met elkaar vormden. Het reisverslag van Egeria, een dame uit de vierde eeuw, tegenover de reis van de hedendaagse pelgrim. De middeleeuwse christelijke pelgrimage tegenover de hadj. Chris van der Heijden die in 1978 op de fiets naar Santiago ging tegenover Wijnand Boon die een pelgrimage van drie jaar maakte en overall onderdak vond via sociale media. De tegenstellingen bleken minder groot dan gedacht: "Ook de pastoors bij wie ik overnachtte, hadden een tamtam," aldus Van der Heijden.

Na elke twee lezingen waren er steeds geanimeerde discussies.

De dag was zwaar overtekend, er was zelfs een wachtlijst, reden te meer om volgende keer naar een grotere locatie te zoeken, aldus mede-organisator Paul Post.

De Camino Academie is een initiatief van ons Genootschap in samenwerking met de Universiteit van Tilburg en wil een platform zijn waar wetenschap en praktijk elkaar ontmoeten.

### **Werkgroep Spiritualiteit**

Na een eerder inactieve periode kwam de werkgroep Spiritualiteit in een afgeslankte vorm eind 2013 weer bijeen. Door ziekte, verschil van inzicht en weinig tijd was er in de periode januari t/m juli 2014 nogal wat wisseling van de leden van de werkgroep waardoor helaas weinig van een doorstart merkbaar was.

In augustus heeft voorzitter Wil Matti een gesprek gevoerd met Monique Walrave (namens het bestuur) over de continuïteit van de werkgroep. Hiervoor heeft de werkgroep een aantal zaken op papier gezet. Hierna is de werkgroep in een nieuwe setting bijeengekomen en probeert een nieuwe weg te gaan.

De werkgroep is aanwezig zijn op de landelijke bijeenkomst van 21 maart 2015 met een tweetal workshops rond spiritualiteit.

Voor de film *The Way* zijn inmiddels vragen gemaakt zowel in het Nederlands, Engels en Spaans. Deze vragen zijn inmiddels verzonden naar Roncesvalles.

Er zijn vragen en/of suggesties in de maak voor de film *Six Ways tot Santiago*.

We hebben contact gezocht met het Vlaams Compostelagenootschap voor eventuele uitwisseling rond spiritualiteit.

In de afgelopen periode heeft de werkgroep samenwerking gezocht met de werkgroep Geschiedenis en cultuur, zodat er onderling overleg en ondersteuning is.

Verder is de werkgroep met elkaar in gesprek over de spiritualiteit binnen het kader van de pelgrimage en hoe dit te delen met de leden van het genootschap, bijvoorbeeld door publicatie in de Jacobsstaf.

De huidige leden van de werkgroep spiritualiteit zijn: Paul Kouwenberg (secretaris), Lidy van Lie Peters, Klaas van den Poel, Wil Matti (voorzitter) en Monique Walrave namens het bestuur. Verder is de werkgroep in gesprek met twee nieuwe leden.

### **Werkgroep Hospitaleren**

Door het in 2013 formeren van een aparte werkgroep *Huiskamer der Lage Landen* kon het afgelopen jaar worden volstaan met drie bijeenkomsten. Tweemaal in Utrecht en eenmaal in Vessem. De samenstelling en functieverdeling van de werkgroep was in 2014 als volgt, met tussen haakjes de regio waarvoor men intermediair is.

Voorzitter: Jan Willem van der Valk (deel van Spanje)  
Secretaris: Han Hoevenaars (Frankrijk)

Leden: Marijke Pouw-Teirlinck (Nederland; vooralsnog Vessem), Ria Bindels (Duitsland), zij is begin 2014 lid geworden, Karline VandenBroucke, zij beheert de websitepagina's van de WH en zet zich waar nodig (taalkundig) bemiddelend in bij contacten tussen de werkgroep, aspirant-hospitalero's enerzijds en Franse en Spaanse herbergen anderzijds. (Camino's Del Norte en Primitivo; herberg El Nogal in El Burgo Ranero), Lidwien Meijer, als afgevaardigde van het bestuur volgde zij Toine van Moorsel op.

#### *Hospitalero's*

Er zijn in totaal veertien verzoeken om informatie van aspirant-hospitalero's geweest waarvan drie voor Frankrijk. Dit zijn er aanmerkelijk meer dan in 2013.

Het is ons niet bekend waartoe onze verstrekte informatie bij de verzoekers heeft geleid.

Wij verzoeken de vrijwilligers wel altijd ons mee te delen hoe het hen is vergaan, maar tot op heden wordt daar nauwelijks op gereageerd.

Het contact (van 2013) met een kleine herberg in El Burgo Ranero is in 2014 opnieuw bestendigd o.m. middels een oproep in Ultraia.

De contacten met de Bizkaia herbergen en de herberg in Irún zijn in 2014 opnieuw aangehaald. In de laatste herberg heeft inmiddels een Nederlandse vrijwilliger gewerkt.

#### *Infomarkt ledenbijeenkomsten*

Op 8 november 2014 heeft de Werkgroep zich voor het eerst nadrukkelijk gepresenteerd op de informatiemarkt tijdens de landelijke bijeenkomst.

#### *Overleg met Stichting Pelgrimsvrienden van Sint Jacob*

Op 18 augustus 2014 werd met genoemde stichting overlegd inzake giftenaftrek belastingen voor hospitalero's. Voor de werkgroep was het de bedoeling om duidelijkheid te krijgen waaraan een herberg (en een hospitalero) volgens de Belastingdienst dient te voldoen om bedoelde aftrek te mogen toepassen. Die duidelijkheid is er vorig jaar helaas nog niet gekomen.

### **Werkgroep Hospitaleren Roncesvalles**

De werkgroep Hospitaleren Roncesvalles is uitgebreid met Martien Diesen, secretaris. De andere leden zijn: Rina Pluim (penningmeester/handleiding), Gerard Konings (planner), Tonny Willems (veiligheid, voorzitter). Karlien Veldhoen Symons heeft bedankt als lid. Het is voor het vierde jaar dat de nieuwe albergue Aterpea open was voor talrijke pelgrims uit alle werelddelen.

In 2014, hebben zich 113 hospitalero's, verdeeld over 17 periodes, ingezet. In totaal hebben 46.093 pelgrims overnacht in Roncesvalles. Het aantal overnachtingen in de herberg van Roncesvalles steeg van 44.365 in 2013 naar 46.093 in 2014, bijna 4% meer.

Op 21 augustus heeft de voorzitter van het Genootschap, Joost Bol, voor de tweede keer een officieel werkbezoek gebracht aan het *Colegiata van Roncesvalles*. De Prior, Don Juan Carlos en zijn staf zijn

uitermate tevreden over het werk van de Nederlandse hospitalero's. De samenwerking berust op wederzijds vertrouwen.

Er wordt door de moderne pelgrim veel geëist van de hospitalero, vooral de Spaanstaligen hebben vaak commentaar, omdat ze niet in hun taal worden aangesproken. Diverse hospitalero's zijn verschillende talen machtig en kunnen andere nationaliteiten helpen. Er is een 'dictionnaire' in de maak met veel voorkomende woorden in verschillende talen. Ook zijn er verschillende hospitalero's die een cursus Spaans volgen.

We hebben de indruk dat door toenemende commercialisering steeds meer toeristen met bus en auto komen, en de rolkoffers achter zich aanslepend melden voor een credencial om zo een goedkope slaapplek te bemachtigen. Hoe lang duurt het nog voor deze 'pelgrims' ons vragen om roomservice, ontbijt op bed, dan wel of we hun auto kunnen parkeren?

Bijzonder in 2014 is ook, dat Itzandegia voor het laatst als pelgrimsherberg gefunctioneerd heeft. Deze mooie, oude herberg is voor vele pelgrims hun eerste echte ervaring met de pelgrimssfeer op de camino. Waarschijnlijk meer dan het hotelachtige Aterpea. Itzandegia heeft geschiedenis geschreven, niet alleen in de vele weblogs van pelgrims op deze route, maar recent vooral door films als *The Way*. Menig hospitalero zal met pijn in het hart het bericht over de sluiting ontvangen hebben. Itzandegia zal na verbouwing als museum verdergaan.

### **El Orfeón Jacobeo**

Het pelgrimskoor staat sinds najaar 2013 onder leiding van de ervaren en enthousiaste dirigent Sebastian Holz. Hij bracht het elan weer terug, werkte met het koor aan de koorklank en bracht nieuw repertoire in. Daaronder de prachtige *Song of Peace*, die door het koor bij de Jacobusviering op 25 juli 2014 in de Janskerk gezongen werd, juist een week na de ramp met de MH17.

Het aantal leden schommelt rond de 32, bijna gelijkmatig verdeeld tussen vrouwen en mannen: een luxe die weinig koren kennen! Het koor repeteert elke derde zaterdag van de maand in het Huis van Sint Jacob.

### **Werkgroep Geschiedenis en Cultuur**

Een belangrijk speerpunt voor de werkgroep blijven de jacobalia. Het gaat niet alleen om het verzamelen, maar ook om het actualiseren ervan en het invullen van de hiaten. Daarnaast worden er plannen ontwikkeld om in samenwerking met de regio's actiever met de jacobalia om te gaan.

In 2014 is een eerste bijeenkomst geweest met door de regio's aangewezen coördinatoren voor de jacobalia, die voortvarend in hun regio's aan de slag zijn gegaan.

Ook is een project gestart om de zoekfunctie op de website te verbeteren.

De lezingencyclus van begin 2014 (5 lezingen) mocht zich in een grote belangstelling verheugen. Per avond kwamen 50 tot 80 geïnteresseerden. De inleiding door de Spaanse Manuel Rodriguez over de geheimen van Santiago trok 90 bezoekers.

Voor het eerst is de werkgroep met de basis-introductiecursus over de geschiedenis en cultuur-historische aspecten van de pelgrimage naar Santiago de Compostela de regio ingegaan. In Alkmaar en Zwolle werd deze cursus van 3 avonden door steeds 50 personen gevolgd. In 2015 staan Den Haag en Oss op het programma. De hand-out van de cursus werd aan de deelnemers uitgereikt en tijdens de landelijke ledenvergaderingen te koop aangeboden.

De werkgroep heeft op zich genomen om regelmatig te publiceren in de Jacobsstaf. Het gaat om artikelen over interessante Jacobalia, interviews en cultuur-historisch artikelen.

De sprekerslijst, waaruit de regio's kunnen putten, is geactualiseerd.

### **Landelijke werkgroep Pelgrimeren voor de jeugd**

- Vesseem: Via de Pelgrimshoeve Kafarnaüm hebben we na de zomervakantie zeven eendaagse pelgrimages verzorgd. We verwachten in de lente en zomer van 2015 nog minstens vijftien eendaagse pelgrimages te organiseren voor de groepen 8. Met het Pius X College hebben we zeven tweedaagse pelgrimages in 2015 gepland. Er is een documentaire van 20 minuten over onze eendaagse pelgrimages gerealiseerd, bestemd voor ouders en leerkrachten.

- Ossendrecht: via de regio Tilburg – Breda, werd in Ossendrecht op 17 oktober een geslaagde pelgrimage verzorgd. Op 15 mei 2015 organiseert men er weer een.
- Dordrecht: Karel Thieme wil hier graag beginnen. Hij heeft in Vessem al 'stage gelopen' en is met het bestuur in overleg hoe verder te handelen.
- Wittem: via het klooster in Wittem gaat Nan Paffen (pelgrimspastoraat) weer enkele jeugd-pelgrimages verzorgen. Ze heeft via hun blad het thema over pelgrimeren voor de jeugd aan de orde gesteld. In de afgelopen jaren heeft ze al enkele pelgrimages verzorgd.
- Oosterhout: hier heeft het Frenkencollege in week 38 enkele pelgrimages georganiseerd.
- Someren: in Someren, Asten en Deurne wil Harry Keijzers in de zomer van 2015 een eerste pelgrimage verzorgen.
- IJsselstein: Wim van Esch en Pedro Jooren hebben enkele pelgrimages verzorgd. Er is ook een videoproductie van gemaakt.
- Papendrecht: John van der Sluis en Ben Noorloos hebben de Stichting 'De Gele Pijl' opgericht. Zij verzorgen veel pelgrimages voor jongeren tussen de 16 en 21 jaar, zowel professioneel als vrijwilligers. Tevens beheert John de website: [www.lopendstilstaan.nl](http://www.lopendstilstaan.nl)
- Ermelo: Ben Noorloos is professioneel op vele vlakken bezig met pelgrimeren. Hij beheert de website: [www.benonderweg.nl](http://www.benonderweg.nl) en doet veel op basis van vrijwilligerswerk.
- Meerssen: nabij Maastricht organiseerde Gaston Huijsmans driemaal pelgrimages rond een bepaald thema. Hij beheert de website: [www.dewandelgids.tk](http://www.dewandelgids.tk)
- Oudenbosch: Monica Versluis-Wagemakers organiseert vanuit 't Stooftje in Oudenbosch pelgrimages voor de jeugd.

#### **Jaarverslagen van de regio's**

Van de volgende regio's kregen we verslagen binnen.

##### **Regio Den Bosch**

###### *Regionale bijeenkomsten*

In 2014 werden twee regionale ledenbijeenkomsten gehouden. In februari vond de voorjaarsbijeenkomst plaats in Zijtaart. Het ochtendprogramma bood ruimte voor informatie aan nieuwe leden of personen die voor de eerste maal naar Santiago de Compostela wilden wandelen of fietsen.

Tijdens het middagprogramma werden twee lezingen gehouden. Frans van Baars over zijn Camino Primitivo en broeder Adri Brooijmans over zijn route naar Assisi.

In oktober vond de najaarsbijeenkomst plaats in Geffen. Hierbij o.a. een lezing door Jan van Gisbergen over zijn boek *Voer voor de goede wolf*.

###### *Naamdag van Sint Jacob*

Op 27 juli vond een samenzijn/wandeling plaats in het kader van de naamdag van Sint Jacob. Gestart werd met een wandeling vanaf kasteel Heeswijk-Dinther naar de Abdij van Berne, waar de mis werd bijgewoond. Vervolgens werd de wandeling voortgezet en eindigde weer bij kasteel Heeswijk-Dinther, alwaar de dag gezamenlijk (spiritueel) werd afgesloten.

###### *Bestuurswisseling*

Tijdens de regionale bijeenkomst in oktober is een nieuw regiobestuur aangetreden. Piet en Antje van de Tillaart traden terug als contactpersonen van de regio Den Bosch; Josefine van den Hooven bleef als bestuurslid actief. Als nieuwe leden traden aan: Chris Strijbos (voorzitter), Peter Kox (penningmeester) en Rinse Janse (secretaris).

###### *Rinse Janse*

##### **Regio Utrecht-Zuid/Rivierenland**

De regio Utrecht heeft een bewogen jaar achter de rug. De commissie werd uitgebreid met twee nieuwe leden – Paul Mulders en Hannie Thijssen – en tijdens de najaarsbijeenkomst werd afscheid genomen van Bram van der Wees, die vanaf 2004 regiocontactpersoon is geweest. Hij wordt opgevolgd door Paul Mulders.



Naast de gebruikelijke wandelingen organiseerde de regio op een vroege zondagochtend een excursie naar de luiders op de Domtoren. Op 25 juli was de jaarlijkse Jacobusviering in de Janskerk, samen met El Orfeón Jacobeo.

De najaarsbijeenkomst werd door de nieuwe regiocommissie georganiseerd in het Kasteel van Woerden, waar honderd regioleden bijeenkwamen voor lezingen en informatie. Hoogtepunt was het gezamenlijke zanguurtje met Thijs Hanrath op accordeon.

Op 7 december haalde de regio componist en musicus Dick Le Mair naar de Janskerk met zijn project *Impressions of a Pilgrimage*. Ruim 300 leden van het Genootschap ondergingen de indrukwekkende muziek die volop herinneringen oproept aan de pelgrimage naar Compostela.

*Bram van der Wees*

## **Regio Den Haag**

Het jaar 2014 begon voor de Regio Den Haag in februari met een winterwandeling in en om Zoetermeer. Erik en Paulien Arts leidden de 65 wandelaars vakkundig door de stadsparken en de bosrijke omgeving van hun woonplaats. Deze tocht eindigde met de pelgrimszegen van de moderator in de Nicolaaskerk.

De caminobeginners kwamen op 1 maart aan bod bij een informatieve Startersbijeenkomst, georganiseerd door Jos Spekman, Leon van den Bergh, Gea Mulder en Caroline Henneman. Voor de ruim 40 deelnemers passeerden vele onderwerpen de revue: wat heb je onderweg nodig; pelgrimsroutes en refugio's onderweg; bijzondere plekken op de Camino Francés.

Begin mei werd de voorjaarsbijeenkomst gehouden met pelgrimsverhalen in de ochtend en een excursie naar de Haagse Grote of Sint-Jacobskerk en de oud-katholieke H.H. Jacobus- en Augustinus kerk in de middag.

Kitty Colsen had een week later een fietstocht uitgezet door het Westland en het duingebied, met o.a. een rondleiding in het kerkje van 't Woudt. De twintig deelnemers genoten ondanks wind en regen van de tocht. Het blijkt dat zo'n gezamenlijke fiets- of wandeltocht de deelnemers dichter bij elkaar brengt. Er treedt een soort familiegevoel op dat iedereen kent van de Camino.

De naamdag van Jacobus vierden we met een wandeltocht o.l.v. Adrie van der Vorm en Jos Spekman, en een gelijktijdige fietstocht o.l.v. Rolf Voormolen naar de Jacobuskerk in Schipluiden. Hier stond de koffie klaar en bezochten we de tentoonstelling met devotionalia, waaronder jacobalia. Zo bewonderden we een prachtig in hout gesneden Jacobusbeeld, afkomstig uit een kerktruiming in Normandië, nu in privébezit. De ruim dertig deelnemers gingen naar huis met een cadeautje in de vorm van een robuuste kaars ter herinnering aan deze bijzondere dag.

Na afloop van het actieve pelgrimsseizoen werd het op 4 oktober tijd voor een *Terugkombijeenkomst* voor degenen die zich dit jaar voor het eerst op het pelgrimspad hadden begeven. Ervaringen op de camino werden met elkaar gedeeld. Niet alleen de mooie en bijzondere ervaringen, maar ook de minder makkelijke verhalen kwamen aan bod. Daarnaast ging het om vragen als: Welke verwachtingen had je voor de start? Wat heeft de Camino met je gedaan? Wat heeft de Camino gebracht? Hoe hou je de camino-ervaring vast en wat kun je er na afloop mee. Een geslaagde bijeenkomst.

Op 31 oktober is op initiatief van Piet Wieser en Johan Smit een wandeling door Delfland gehouden ter herinnering aan Jan Galjé. Hij was een markante en inspirerende persoonlijkheid, oud-regiocontactpersoon die ook op landelijk niveau actief was, onder andere als mede-oprichter en dirigent van het pelgrimskoor El Orfeón Jacobeo. De wandeling werd aangenaam onderbroken door een presentatie in het informatiecentrum A4 Delft –Schiedam, en een bezoek aan de Jacobuskerk van Kethel-Schiedam, waarbij Jan kort werd herdacht.

Het jaar werd afgesloten met de regionale najaarsbijeenkomst op 22 november. 's Ochtends vond de gebruikelijke pelgrimsparade plaats waarbij onder meer een verhaal werd gebracht over pelgrimeren per handbike. Vóór de lunch was er het inmiddels traditionele zingen van pelgrimsliederen onder leiding van Ernie Coenen en na de lunch volgde een presentatie van Wijnand Boon over zijn driejarige wandeltocht vanuit Leiden naar Santiago, Rome en tenslotte Istanbul, slechts gewapend met een gitaar en een iphone, een combinatie die vele deuren voor hem opende.

Voor de Regio Den Haag was 2014 een jaar vol actie en activiteiten. Ook voor 2015 staan weer verscheidene activiteiten op stapel. Zo wordt in de eerste maanden van het jaar in samenwerking met de werkgroep Geschiedenis en Cultuur de cursus 'Inleiding tot de geschiedenis, kunst en cultuur van de Camino Francés' aangeboden. De voorbereidingen zijn eind 2014 begonnen.

*Jos Engels*

### **Regio Groningen/Drenthe**

2014 is een gedenkwaardig jaar voor de Regio Groningen/Drenthe in verband met de bestuurswisseling en de onverwachte vraag van het hoofdbestuur of wij in 2015 de Landelijke Najaarsvergadering willen organiseren. Hier hebben wij eenstemmig ja op gezegd. De deels vernieuwde ploeg regiocontactpersonen is zeer gemotiveerd om zowel in de regio zelf als landelijk te laten zien dat de Regio Groningen/Drenthe meetelt binnen het Genootschap.

Eind februari werd voor de regiovoorjaarsbijeenkomst gekozen om een middag- en avondprogramma te verzorgen. Met een grote opkomst begonnen we in een bruin café in Haren en gingen we vanaf het station één halte met de trein naar Groningen-Zuid om vandaar met een wandeling door historisch groen terug te keren naar de vaste locatie in Haren. Daar werd begonnen met een heerlijke maaltijd, die geheel door eigen regioleden was bereid. Door deze gouden greep kon het gevarieerd avondprogramma met o.a. de Pelgrimsparade niet meer stuk.

Medio maart werd de officiële bestuursoverdracht bekrachtigd. De nieuwe leden zijn Gerry Buitinck en Dick de Koning. Bouwe van Rijn nam de voorzittershamer over van Jaap Middeldorp en de vierde man Paul Burm blijft nog een jaar.

#### *Zandcamino*

Begin mei werd de traditionele Zandcamino gelopen door het historische landschap bij het gehucht Smeerling nabij de Duitse grens. Het werd een geslaagde wandeling, ondanks het feit dat de route deels over nieuw ingezaaide schouwpaden langs watergangen liep. Door de vele regen op die dag was Moddercamino een betere benaming geweest.

Vier weken later in de maand juni waren de Gronings-Drentse pelgrims alweer in touw voor de Muzikale Pinkstercamino. Tijdens een wandeling voorafgaand aan het traditionele concert in de 'kathedraal' van het Hogeland in Zeerijp hebben we de vorige voorzitter Jaap Middeldorp bedankt voor zijn voortrekkersrol gedurende vele jaren.

#### *Kleicamino*

Eind oktober op de Kleicamino hebben we 's ochtends onder leiding van een plaatselijke gids een wandeling door Uithuizen gemaakt, diverse kerken bezocht en het geboortehuis van cabaretier Seth Gaaikema aanschouwd. Na de lunch hebben we toen met eigen ogen gezien dat de aardbeving, veroorzaakt door de gaswinning, ook de Jacobskerk heeft getroffen. Hierna hebben we over het eerste deel van ons eigen Jacobspad gelopen, de 'Groningse Meseta', naar het zeer oude kerkje van Oldenzijl, waar een van onze eigen regioleden een aantal liederen op het kerkorgel heeft gespeeld.

Wat we beslist niet onvermeld mogen laten zijn het bijwerken van – vooral – de digitale adresbestanden en het tot leven brengen van de slapende website van de regio. Dit communicatiemiddel naar de regio, de landelijke leden en daarbuiten is niet meer weg te denken. Met het bezoek, ter lering, aan de landelijke Najaarsvergadering in Roermond begin november hebben wij als regiobestuur een gedenkwaardig jaar met vele activiteiten afgesloten. Buiten al deze activiteiten om gaan de extra vergaderingen voor de voorbereiding van de landelijke Najaarsbijeenkomst 2015 in onze regio gewoon door.

*Paul Burm*

### **Zuidwest Nederland**

#### *Regiodag 2014*

De gezamenlijke regiodag van de regio Zuidwest van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob en de vereniging *Pelgrimswegen naar Rome* op 8 maart 2014 te Goes werd druk bezocht: 48 leden van

het Genootschap, 20 leden van de vereniging Pelgrimswegen naar Rome en 8 deelnemers met een onbekende achtergrond.

De samenwerking met de vereniging Pelgrimswegen naar Rome willen we voortzetten door om het jaar een gezamenlijke regiodag te organiseren. De dag omvatte de volgende onderdelen: pelgrimsparade, lezing 'Fietsreis in de voetsporen van Abt Emo' door Theo Broersen en Marianne de Bruijn, lezing 'Ommetje naar Santiago' van Antoon van Tuijl, workshops voor lopers en fietsers naar Santiago en naar Rome en een stadswandeling.

#### *Najaarswandeling op Tholen en op de Brabantse Wal*

Aan dit tweedaagse wandelevenement waarbij op het eiland Tholen en over de Brabantse Wal gewandeld werd, namen 30 tot 40 enthousiaste personen deel.

#### *Pelgrimskerk Vrouwenpolder*

Er was besloten medewerking te verlenen aan de activiteiten rond *700 jaar pelgrimskerk in Vrouwenpolder*. Lies Wondergem (voorzitter) had deze activiteit op zich genomen en concludeerde dat onze aanwezigheid daarbij niet echt nodig was geweest.

#### *Opening Via Brugensis*

Lies Wondergem was aanwezig bij de opening van deze route, maar heeft ze niet zelf gelopen. Het is een meerdaagse wandeltocht die vertrekt vanuit Sluis en via Brugge tot net over de Franse grens voert en in zeven dagen gelopen kan worden. Er is inmiddels een boekje over verschenen.

#### *Guus Schipper*

### **Slotwoord**

Met dit jaarverslag willen we u een idee geven van wat zoal binnen ons Genootschap gebeurt. Veel mensen die achter de schermen werken, halen nooit het jaarverslag. Het lijkt zo vanzelfsprekend dat onze informatiecentra altijd zijn bemenst (in Utrecht meerdere dagen in de week), dat mensen snel hun bestelde pelgrimspas of routegids in hun bus krijgen. Zo verstuurt de Ledenservice elke eerste werkdag van de week gemiddeld twee volle postzakken en behandelt zij maandelijks ongeveer 150 e-mails.

#### *Afscheid*

Over de Ledenservice gesproken: Nelly en Rony de Jong namen na tien jaar afscheid van de Ledenservice. Harry Wasser stopte na tien jaar met het bijhouden van het compostelaregister en droeg dit over aan Rony.

#### *Uw activiteit in het jaarverslag*

Met zestien regio's en meer dan twintig werkgroepen is het ondoenlijk een uitputtend overzicht te geven. Hopelijk neemt u het ons niet kwalijk als uw activiteit waaraan u zo hard gewerkt heeft, niet in het verslag staat. Wilt u er zeker van zijn dat u volgend jaar wel in het jaarverslag voorkomt, stuur dan voor 1 februari 2016 uw bijdrage aan de secretaris.

*André Brouwer, secretaris Nederlands Genootschap van Sint Jacob  
Vastgesteld in de algemene ledenvergadering op 21 maart 2015 te Amersfoort.*